

Netbeheer Nederland

Anna van Buerenplein 43
2595 DA Den Haag

Postbus 90608
2509 LP Den Haag
070 205 50 00
secretariaat@netbeheernederland.nl
netbeheernederland.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. de heer R.A.A. Jetten
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Kenmerk

BR-2022-1916

Datum

26 augustus 2022

Behandeld door

Stephan de Vos

E-mail

sdvos@netbeheernederland.nl

Doorkiesnummer

070-2055034

Onderwerp

Consultatiereactie Subsidieregeling opschaling hernieuwbare waterstofproductie via

Hooggeachte heer Jetten,

Met deze brief maakt de vereniging Netbeheer Nederland, namens alle energienetbeheerders in Nederland, graag gebruik van de mogelijkheid haar reactie te geven op de consultatie van de *subsidieregeling opschaling hernieuwbare waterstofproductie via elektrolyse*. Deze reactie bestaat uit de volgende delen:

- Reactie op hoofdlijnen op de subsidieregeling;
- Bijlage 1 met detailopmerkingen met vragen en opmerkingen ten aanzien van de artikelen in de subsidieregeling.

Netbeheer Nederland heeft met interesse kennisgenomen van de *subsidieregeling opschaling hernieuwbare waterstofproductie via elektrolyse* en maakt graag gebruik van de mogelijkheid om een reactie in te dienen. Netbeheer Nederland onderschrijft het belang van het stimuleren van de ontwikkeling van zowel grootschalige als kleinschalige elektrolysefaciliteiten. Netbeheer Nederland heeft hiervoor ook gepleit in de Quickscan van het Regeerakkoord¹.

Een sterke sturing ter bevordering van verschillende nieuwe ketens, waaronder waterstof, is cruciaal. De waterstofmarkt wordt een substantieel onderdeel van onze energievoorziening. Naast het gebruik van waterstof voor de verduurzaming van verschillende industriële sectoren, heeft waterstof in de toekomst een systeemfunctie voor de betrouwbaarheid van het gehele energiesysteem. Een nieuwe markt ontstaat niet vanzelf en heeft actieve sturing en regie nodig van de Rijksoverheid. Daarom omarmt Netbeheer Nederland het voornemen tot het opzetten van een *subsidieregeling opschaling hernieuwbare waterstofproductie via elektrolyse*. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een nadere stimulans voor grote (>100 MW) elektrolysefaciliteiten aanvullend gewenst is en de geconsulteerde regeling als geheel onvoldoende is voor de vereiste totale opschaling van elektrolysefaciliteit.

Locatiekeuze voor elektrolysefaciliteiten is van belang

Door het ontwikkelen van voldoende flexibele vraag naar duurzame energie kan een betere balans ontstaan tussen de grote vermogens wind- en zonne-energie die in Nederland reeds aanwezig zijn of gepland zijn. Hiermee kan het elektriciteitsnet doelmatiger worden benut en zijn er mogelijk minder investeringen in het elektriciteitsnet vereist. Anderzijds ligt het in lijn der verwachting dat de meeste

¹ Zie: <https://www.netbeheernederland.nl/nieuws/netbeheer-nederland-klimaatdoelstellingen-coalitieakkoord-in-2030-niet-haalbaar-zonder-krachtig-ingrijpen-van-de-overheid--1530>

Kenmerk
BR-2022-1916

Datum
26 augustus 2022

projecten gerealiseerd zullen worden in nabijheid van de afnemers van deze groene waterstof vanwege kostenefficiëntie. Veelal zijn dit gebieden met een reeds hoge industriële belasting. Toename van waterstofproductie kan, evenals bij zonne-energie, ook leiden tot (extra) congestie. De gezamenlijke netbeheerders willen daarom als aandachtspunt noemen dat het noodzakelijk is dat elektrolysefaciliteiten op die locaties worden geplaatst waar ze een positieve bijdrage leveren aan de energietransitie én efficiënt te integreren zijn in het toekomstige energiesysteem. Wij bevelen aan om samen met netbeheerders een kader voor locatiekeuzes voor elektrolysefaciliteiten uit te werken² alvorens de subsidieregeling opengesteld wordt.

Er moet een duidelijke aanpak komen voor grootschalige versnelling van elektrolyse richting 2030, waarbij ook de strategische- en leveringszekerheidspositie van Nederland wordt bepaald. Hiervoor kan het model van de eerdere aanpak bij wind op zee gekozen worden: ontzorg investeerders met kant-en-klare elektrolyselocaties, in ruil voor eisen in tenders die de publieke belangen borgen.

Belang van koppeling met (reeds bestaande en nieuwe) vormen van duurzame opwek

Netbeheer Nederland pleit voor multifunctioneel infragebruik als norm voor toekomstige ontwikkelingen in het energiesysteem. Daarbij is extra aandacht voor het direct koppelen van opwek aan verbruik van belang. De gezamenlijke netbeheerders zien met name de voordelen van de elektrolysefaciliteiten rechtstreeks verbonden met duurzame opwek³, maar begrijpen ook dat het ministerie in deze fase graag elektrolysefaciliteiten met een eigen aansluiting op het net wil ondersteunen. Netbeheerders willen wel blijven benadrukken dat de consequenties hiervan mogelijk tot congestie kunnen leiden.

Transportindicatie en voorwaarden voor aansluit- en transportovereenkomsten

Netbeheer Nederland gaat graag in gesprek over de uitgangspunten voor het ontwikkelen van een transportindicatie voor elektrolysefaciliteiten en hebben daarbij een sterke voorkeur om vast te houden aan dezelfde criteria en werkwijze als de (reeds bestaande) transportindicatie voor de SDE++. Hiermee wordt voorkomen dat subsidie op de plank blijft liggen voor projecten waarvan op voorhand bekend is dat deze vanwege congestie niet binnen de realisatietermijn aangesloten kunnen worden. Tegelijkertijd verstoort dit niet het proces van alle andere klanten die aanvragen doen en aanspraak maken op transportcapaciteit.

Daarnaast vraagt Netbeheer Nederland aandacht voor de wijze van aansluiten van elektrolysefaciliteiten. Vanuit maatschappelijke kosten bezien, heeft het de voorkeur om dergelijke installaties middels een non-firm aansluit- en transportovereenkomst aan te sluiten. Dergelijke flexibele aansluitingen maken op de meest optimale manier gebruik van de beschikbare netcapaciteit. Het stellen van voorwaarden die ten goede komen aan de maatschappij als geheel bij het aanvragen en toekennen van (maatschappelijke) subsidiegelden is voor de gezamenlijke netbeheerders een logische stap in het ontwikkelen van een betaalbaar toekomstig energiesysteem.⁴

In voorkomende gevallen zou het op specifieke locaties zelfs zo kunnen zijn dat het stellen van eventuele verplichte restricties noodzakelijk zijn om elektrolysefaciliteiten überhaupt aan te kunnen sluiten. In dergelijke gevallen zou de subsidieaanvrager dan moeten aantonen (bijvoorbeeld middels een verklaring van/overeenkomst met de netbeheerder) dat hierover is afgestemd met de netbeheerder. Daarbij kan de netbeheerder ook aangeven dat er geen behoefte is aan restricties (mits die niet onderbouwd kunnen worden). In de regeling zou dan een verplichting voor aanvragers moeten worden opgenomen dat zij – op aangeven/voorwaarden van de netbeheerder – verplicht afspraken moeten maken over restricties of flexibiliteit (mits deze noodzakelijk en proportioneel zijn).

² De gedelegeerde handeling van de Europese Commissie over de additionaliteit bij de productie van hernieuwbare waterstof en daaruit geproduceerde energiedragers (RED-II artikel 27.3), oftewel wanneer waterstof 'groen' genoemd mag worden, biedt lidstaten de ruimte om aanvullende criteria vast te stellen voor de locaties van elektrolyzers (artikel 4, lid 5).

³ Dit verlaagt de ODN capaciteit van een aanvraag en dat verhoogt de kansen op een positieve beschikking. Ook als een elektrolysefaciliteit aan een bestaande wind- of zonnepark wordt toegevoegd kan de helpen om de gecontracteerde ODN capaciteit te verlagen wat de belasting op het net als geheel ten goede komt.

⁴ Op dit moment mogen netbeheerders nog geen non-firm aansluit- en transportovereenkomst (NFA) aanbieden. Daarom pleit Netbeheer Nederland ervoor om dit op korte termijn wel mogelijk te maken.

Kenmerk
BR-2022-1916

Datum
26 augustus 2022

Ontbrekende samenhang tussen subsidieregeling en andere maatregelen en trajecten

In algemene zin ontbreekt het nog aan een duidelijk samenhangend kader van maatregelen, trajecten en wetsvoorstellen op het gebied van energie. Zo heeft de geconsulteerde subsidieregeling bijvoorbeeld geen relatie met andere trajecten zoals het MIEK en dat doet af aan de effectiviteit van de subsidie en de totstandkoming van een duurzaam en toekomstbestendig energiesysteem als geheel. Netbeheer Nederland pleit dan ook voor stevige overheidsregie, een planmatige aanpak en concrete doorvertaling in wet- en regelgeving van de klimaatdoelen 2030 en de periode daarna. Ook ontbreekt een overkoepelend kader voor het ontwikkelen van de waterstofmarkt als geheel. Omdat de markt op dit moment nog ontbreekt is het van belang dat de beoogde regulering aansluit bij de fase van marktontwikkeling.

Zorg dat veiligheidsregels up-to-date zijn

Door de introductie van verschillende (nieuwe) energiedragers in het energiesysteem is het ook van belang ervoor te zorgen dat de daarvoor geldende veiligheidsregels up-to-date zijn. Netbeheerders hebben op grond van artikel 16, lid 1, q van de Elektriciteitswet 1998 de taak de beheerde netten te beschermen tegen mogelijke invloeden van buitenaf. Om invulling te geven aan de kaders rond omgevingsveiligheid voor de invloed van waterstoflocaties op het hoogspanningsnet wordt momenteel gewerkt aan een nadere uitwerking van deze raakvlakken. Mogelijk zal dit leiden tot een richtlijn voor een veiligheidsafstand die na inwerkingtreding van de Omgevingswet als beperkingengebied kan worden opgenomen in ruimtelijke plannen.

Netbeheer Nederland vraagt daarom aandacht voor de spanning die kan optreden tussen de gewenste balans van duurzame energieopwek en flexibele vraag, tegenover de mogelijke risico's die ontstaan voor het functioneren van het hoogspanningsnet door nabijheid van waterstoflocaties.

Onduidelijke reikwijdte van de richtlijn

Uit de geconsulteerde conceptversie van de subsidieregeling is niet af te leiden of deze regeling enkel van toepassing is op waterstofproductie op land, of dat de subsidieregeling ook betrekking heeft op waterstofproductie op zee (offshore). Het is wenselijk dat op dit punt verduidelijking wordt aangebracht.

Overige opmerkingen

Het spreekt voor zich dat wij onze standpunten graag nader toelichten. Bij vragen kunt u contact opnemen met Stephan de Vos; u vindt de contactgegevens in het briefhoofd.

Met vriendelijke groet,

Dick Weiffenbach
Algemeen directeur

Hans-Peter Oskam
Directeur energietransitie en beleid

Bijlagen:

1. Bijlage met detailopmerkingen met vragen en opmerkingen ten aanzien van de artikelen in de subsidieregeling.

Bijlage 1: Opmerkingen met vragen en opmerkingen ten aanzien van de artikelen in de subsidieregeling

- Artikel 1.1 bevat een definitie van “directe lijn” die afwijkt van de definitie van dat begrip in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, van de Elektriciteitswet 1998. Waarom is er voor een afwijkende definitie gekozen? Door het gebruiken van laatstgenoemd begrip (incl. sub 2 daarvan) zijn art. 2.2 lid 2 sub c en art. 2.3 lid 3 van de concept-Subsidieregeling niet meer nodig en moeten art. 3.1 lid 5 en art. 4.13 lid 5 worden aangepast.
- Artikel 2.1. lid a beschrijft dat de minister een subsidie verstrekt voor een druk van ten hoogste 30 bar. Het waterstofnetwerk van HyNetwork Services (HNS) zal in het begin op 50 bar worden bedreven. De kosten die gemaakt moeten worden voor het comprimeren van 30 naar 50 bar vallen daarmee buiten de subsidie, terwijl het de intentie van de regeling is om alle kosten te subsidiëren. Dit lijkt in tegenstrijd met elkaar. Wij zouden graag zien dat de maximale druk wordt aangepast naar 50 bar.
- Art. 3.1 lid 4 en 5 bepalen de rangschikking op basis van de aansluitsituatie van de aanvrager. Wat is de relevantie van de aansluitsituatie van de aanvrager voor de bepaling van de rangschikking?
- Artikel 4.3 bepaalt dat de subsidieontvanger de productie-installatie binnen drie jaar na de subsidieverlening in gebruik moet nemen, met een mogelijkheid voor één jaar verlenging in artikel 4.4. Dit kan extra druk veroorzaken op de portfolio's van netbeheerders. Ook indien er transportcapaciteit beschikbaar is, kan het realiseren van een netaansluiting meer dan vier jaar duren, bijvoorbeeld als een hoog-/middenspanningsstation moet worden uitgebreid met bijbehorende grondaankoop en ruimtelijke planprocedure. Het is wenselijk als overwogen wordt een vangnet in de regeling op te nemen voor situaties waarin de aansluiting op het elektriciteitsnet later wordt opgeleverd dan de vereiste termijn, zodat vermeden wordt dat initiatiefnemers verstoken blijven van subsidiegelden als gevolg van de lange doorlooptijd van de netaansluiting.
- In artikel 5.2 lid 1 onder e wordt de aanleg van infrastructuur genoemd als subsidiabele kosten. Het is TenneT niet duidelijk welk type infrastructuur hier bedoeld wordt, dus of dit tevens de kosten voor aansluiting op het elektriciteitsnet omvat. In de toelichting wordt weliswaar omschreven dat dit kosten betreft die volledig zijn toe te schrijven aan de realisatie van de waterstofproductie-installatie, maar ook hieruit valt niet te concluderen of de aansluiting op het elektriciteitsnet hieronder kan worden geschaard.